

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

CRE WŁ w Sieradzu

Nr 12
Marzec
2024

*... forum dialogu,
miejsce wymiany myśli, przestrzeń prezentacji stanowisk
i koncepcji pedagogicznych...*

Spis treści

DZIEŃ BEZPIECZNEGO INTERNETU	2
Inspirujące pomysły na obchody Dnia Bezpiecznego Internetu w szkole	2
„Młodzi młodym”	6
Obchody Dnia Bezpiecznego Internetu w Szkole Podstawowej im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej	8
Bądź bezpieczny w Internecie	13
Dzień Bezpiecznego Internetu – obchody w Bibliotece Pedagogicznej w Zduńskiej Woli	14
Internet bezpieczny dla (każdego) seniora	16
BEZPIECZNY INTERNET.....	17
Zagrożenie dezinformacją	17
Twoje dane, Twoja sprawa - Inicjatywa, którą warto się podzielić	20
Higiena cyfrowa jako kluczowy element promocji zdrowia psychicznego w środowisku szkolnym.....	21
Z wyników badań.....	22
Wykorzystanie zasobów internetowych do tworzenia prezentacji	23
Działania dla bezpieczeństwa w Internecie - instytucje, kampanie, publikacje (wybór)	25
BIBLIOGRAFICZNE ZESTAWIENIA TEMATYCZNE – BEZPIECZEŃSTWO W INTERNECIE.....	27

Szanowni Państwo,

tematem bieżącego numeru jest **BEZPIECZNY INTERNET**. Przygotowując nasz magazyn włączamy się w tegoroczne obchody **DNIA BEZPIECZNEGO INTERNETU**.

W roku szkolnym 2023/2024 tematyka bezpieczeństwa w Internecie jest zawarta w jednym z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa – K. 8. Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.

Jak korzystać z Internetu w bezpieczny sposób? Jak tego uczyć dzieci i młodzież? O czym mówić i w jaki sposób? Jak ustalać zasady? Jak kształtować umiejętność krytycznej oceny informacji w Internecie?

Odpowiedzi na powyższe i inne związane z bezpieczeństwem w Internecie pytania, znajdują Państwo na łamach naszego wiosennego numeru. Zamieściliśmy dużo przydatnych informacji, także w postaci linków i zestawień bibliograficznych.

Zespół redakcyjny

DZIEŃ BEZPIECZNEGO INTERNETU

DZIEŃ BEZPIECZNEGO INTERNETU (DBI) został ustanowiony z inicjatywy Komisji Europejskiej w 2004 roku i jest świętowany na całym świecie. W 2024 r. DBI przypada 6 lutego. Celem projektu jest „inicjowanie i propagowanie działań na rzecz bezpiecznego dostępu dzieci i młodzieży do zasobów internetowych, zaznajamianie rodziców, nauczycieli i wychowawców z problematyką bezpieczeństwa online oraz promocja pozytywnego wykorzystywania internetu”, źródło: <https://www.saferinternet.pl/dbi/o-dbi.html>

Inspirujące pomysły na obchody Dnia Bezpiecznego Internetu w szkole

Tekst i zdjęcia Sylwester Płachta – nauczyciel doradca metodyczny CRE WŁ w Sieradzu

W dzisiejszych czasach Internet stał się nieodłączną częścią życia każdego z nas, a dla młodszych pokoleń jest to wręcz naturalne środowisko, w którym spędzają dużą część swojego czasu. Jednakże, jak w przypadku każdej innowacyjnej technologii, istnieją pewne zagrożenia związane z jego użytkowaniem, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.

Jako nauczyciel informatyki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Barczewie, nie tylko przekazuję wiedzę z zakresu obsługi komputera czy programowania, ale także edukuję uczniów na temat bezpiecznego korzystania z Internetu. Dlatego też jednym z głównych wydarzeń, które organizujemy, aby podkreślić znaczenie edukacji dotyczącej bezpiecznego korzystania z Internetu oraz by zapewnić naszym uczniom praktyczne narzędzia do radzenia sobie z potencjalnymi zagrożeniami online, jest Dzień Bezpiecznego Internetu. Chciałbym podzielić się z Państwem kilkoma dobrymi praktykami, które stosujemy podczas organizacji tego wydarzenia.

Jednym z kluczowych przykładów naszych działań jest aktywne uczestnictwo w obchodach Dnia Bezpiecznego Internetu, zorganizowanych przez Województwo łódzkie. W ramach tych wydarzeń, nasza młodzież bierze udział w konferencjach oraz debatach, które mają na celu edukację w zakresie bezpieczeństwa online. Podczas tych spotkań, uczniowie mają okazję wysłuchać prelekcji przedstawicieli Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi oraz specjalistów z firm informatycznych, co daje im wgląd w różnorodne aspekty cyberbezpieczeństwa.

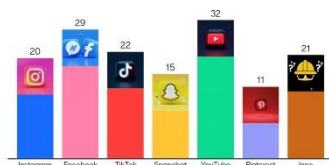
Inną wartościową inicjatywą, którą podejmuje Województwo łódzkie, jest organizacja konferencji online dla uczniów. Dzięki temu uczestnictwo w wydarzeniu staje się jeszcze bardziej dostępne dla szerokiej grupy uczniów i nauczycieli z różnych szkół w regionie.

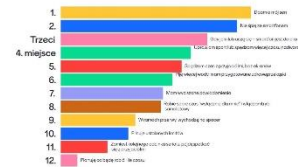
Dzięki takim konferencjom, uczniowie mają możliwość zdalnego uczestnictwa w dyskusjach na temat bezpieczeństwa w sieci oraz cyberprzestępczości. Podczas tych spotkań omawiane są praktyczne aspekty ochrony danych osobowych oraz zachowania w Internecie.

Poniżej slajdy z tegorocznej konferencji.

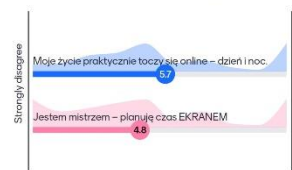
Z jakich mediów społecznościowych korzystasz minimum raz w tygodniu?

Co zrobić OD RAZU by zachować wolność?

Jak oceniasz – na ile zdrowo udaje się Tobie, korzystać z nowych technologii?

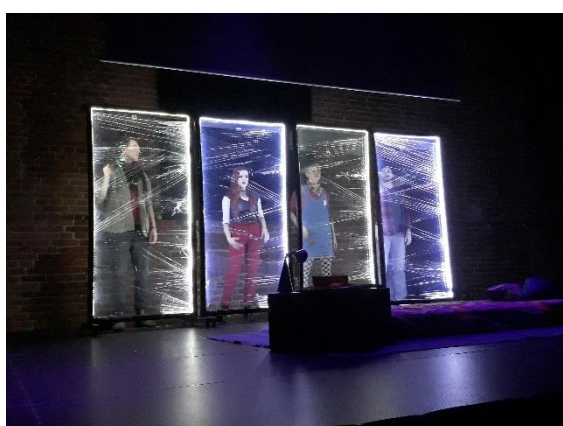

To wspaniała okazja, aby poszerzyć świadomość naszych uczniów na temat ryzyka związanego z korzystaniem z Internetu.

Dodatkowo z okazji DBI, w ramach naszej szkoły, organizujemy kącik z ulotkami, rebusami i zagadkami dotyczącymi bezpiecznego korzystania z Internetu. Wszystkie materiały pozyskujemy ze strony <https://www.saferinternet.pl/>, gdzie znajdują się przydatne grafiki, scenariusze oraz filmy edukacyjne. Wykorzystujemy również monitor interaktywny, aby uczniowie mogli obejrzeć animacje związane z tematyką bezpieczeństwa w sieci, takie jak wizualizacje z kampanii pt. „Bądź z innej bajki”, która przedstawia klasyczne baśnie przeniesione do wirtualnego świata, gdzie bohaterowie muszą stawić czoła nowym wyzwaniom. Dzięki takim inicjatywom staramy się w sposób kompleksowy edukować naszych uczniów na temat bezpiecznego korzystania z Internetu oraz wzbudzać świadomość na temat zagrożeń, jakie mogą ich spotkać w cyberprzestrzeni.

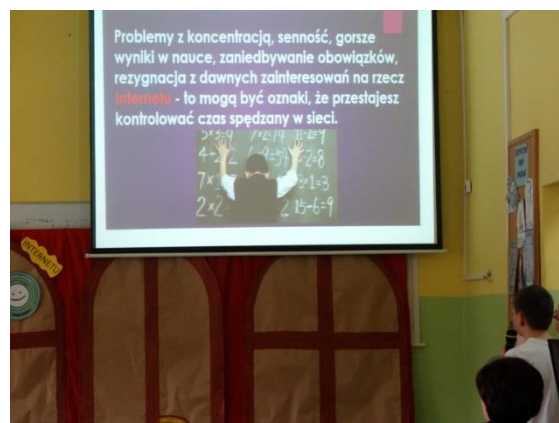
Aby urozmaicić nasze obchody DBI, organizujemy wyjazdy do teatrów, gdzie odbywają się spektakle poświęcone tematyce cyberbezpieczeństwa. Przykładem takiego wydarzenia jest spektakl "Trollololo", który ostrzega przed zagrożeniami płynącymi z Internetu i telefonów komórkowych, dotykając problemów dzieci i młodzieży związanych z dostępnością nowych mediów. Podobnie, poruszający spektakl pt. "Kruk z Tower", grany w Teatrze Jaracza w Łodzi, pozwala na refleksję nad współczesnymi wyzwaniami związanymi z cyberprzestrzenią. Inicjatywy takie jak te nie tylko edukują naszych uczniów, ale także angażują ich emocjonalnie i pomagają zrozumieć znaczenie bezpiecznego korzystania z Internetu.

Kolejną ciekawą inicjatywą są przygotowane przez nas inscenizacje, które ukazują realne zagrożenia występujące w sieci, wykorzystując postacie z bajek oraz realistyczne sytuacje z życia codziennego. Uczniowie biorą aktywny udział w ich przygotowaniu, co dodatkowo angażuje ich w proces nauki i tworzy atmosferę współpracy. Te widowiska nie tylko bawią, ale także uczą, przekazując istotne informacje o bezpieczeństwie online w sposób przystępny dla dzieci i młodzieży.

Pokazy multimedialne, przygotowane przez uczniów, stanowią kolejny ważny element Dnia Bezpiecznego Internetu. Prezentacje te poruszają różnorodne tematy, takie jak cyberprzemoc, niebezpieczne kontakty czy nadużywanie Internetu, pomagając uczniom zrozumieć różne aspekty bezpieczeństwa online. Dodatkowo, organizowane są konkursy na grafiki i plakaty, które zachęcają uczniów do aktywnego udziału i kreatywnego wyrażania swoich przemyśleń na temat bezpieczeństwa w sieci.

Oprócz działań informacyjnych i rozrywkowych, nie zapominamy również o aspekcie praktycznym. W trakcie DBI organizujemy warsztaty praktyczne, na których uczniowie uczą się konkretnych umiejętności związanych z bezpiecznym korzystaniem z Internetu. Na przykład, uczą się weryfikować wiarygodność informacji, tworzyć silne hasła czy zarządzać ustawieniami prywatności na różnych platformach społecznościowych. To praktyczne umiejętności, które są niezwykle istotne w codziennym użytkowaniu Internetu.

Kolejnym ważnym elementem naszych działań podczas Dnia Bezpiecznego Internetu jest promowanie dialogu na temat cyberbezpieczeństwa wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Organizujemy spotkania klasowe, na których omawiamy różne zagadnienia związane z bezpieczeństwem w sieci, dzielimy się doświadczeniami oraz wspólnie dyskutujemy o najlepszych praktykach korzystania z Internetu. Ponadto, angażujemy rodziców poprzez organizację spotkań rodzicielskich, na których eksperci w dziedzinie bezpieczeństwa internetowego udzielają porad oraz odpowiadają na pytania związane z korzystaniem przez dzieci z Internetu. Dzięki temu rodzice rów-

nież uczestniczą w procesie edukacji swoich dzieci i mogą aktywnie wspierać je w rozwijaniu odpowiednich nawyków online.

Podsumowując, organizacja Dnia Bezpiecznego Internetu w szkole to nie tylko jednorazowe wydarzenie, ale ciągły proces edukacyjny, który ma na celu wyposażenie uczniów w niezbędną wiedzę i umiejętności do świadomego i bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych. Dzięki zaangażowaniu uczniów, nauczycieli i rodziców tworzymy środowisko, w którym bezpieczne surfowanie po sieci staje się naturalną częścią życia każdego ucznia.

„Młodzi młodym”

Dr Sylwia Dęga-Frątczak – wicedyrektor CRE Wł w Sieradzu

Kiedy uczniowie klasy drugiej z Powiatowego Zespołu Szkół nr 2 im. Marii Dąbrowskiej w Sieradzu dowiedzieli się o zbliżającym się Dniu Bezpiecznego Internetu, natychmiast wymyślili przygotowanie dramy, happeningu, scenki teatralnej... Nie chcieli mówić, ale wykorzystać grafikę, kolor, gest, mimikę, dźwięk i światło, by przekazać swoim rówieśnikom cienie Internetu. I tak się stało. Niemal cała klasa pod opieką p. dr Sylwii Dęgi-Frątczak zaangażowała się w tworzenie scenariusza, przydzielanie ról, wreszcie prób.

Zainicjowali happening, który w wymowny sposób dotknął zachowań, które mogą ranić, słów i wpisów na szeroko rozpowszechnionych portalach społecznościowych. Zaciśnięte pięści, uniesione smartfony, które mogą stać się najważniejsze w życiu, bez których może już nie być życia? Świat ciemny, szary, masa bez charakterystycznych twarzy.

Smartfon

Mój wpis – tak często anonimowy.
Mój wpis – tak często oschły.
Wpis, wpis, wpis...
Komentarz, komentarz, komentarz...
Jest pięść albo lajk, są dwa lajki, jest
tysiąc lajków...
Albo... cała klasa pięści!

Pięści

A jak odłożysz smartfon, to uśmiechniesz się w realu, odpowiesz „cześć”, podasz rękę, przytulisz kogoś. **Jest radość, kolor, normalność – oto przestanie happeningu.**

Real i przyjaźń

Młodzi aktorzy nie zorganizowali wydarzenia w dniu 6 lutego, gdyż jako uczniowie szkół województwa łódzkiego przebywali na zasłużonych feriach, ale w marcu, już przy wiosennych promieniach słońca ukazali wspomniane cienie Internetu. Pokazali też... blaski przyjaźni w realu. Dołączone fotografie to tylko element ukazujący pracę młodzieży. To zaledwie kilka kadrów zmagania się ze smutkiem, agresją, buntem, odrzuceniem, albo... przytuleniem w realnej rzeczywistości.

Ktoś powie – ot, lokalna inicjatywa edukacyjna, ale dla tych młodych ludzi to czas spotkań, rozmów na temat zagrożeń, wreszcie konkretnego wsparcia koleżanek i kolegów ze swojej szkoły.

Il. Pixabay

Obchody Dnia Bezpiecznego Internetu w Szkole Podstawowej im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej

Agnieszka Ośrodek - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej i informatyki w SP w Dąbrowie Wielkiej.

Fot. Agnieszka Ośrodek

W ramach promocji tegorocznych obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu, który przypadł na 6 lutego, w Szkole Podstawowej im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej w miesiącach luty i marzec przeprowadzono liczne działania profilaktyczne związane z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w sieci, tj. propagowano postępowanie na rzecz odpowiedzialnego dostępu dzieci do zasobów internetowych, bezpieczeństwo online oraz pozytywne wykorzystywanie Internetu.

Fot. Agnieszka Ośrodek

Uczniowie z najstarszej klasy przygotowali plakat, na którym umieszczono zdjęcie banera reklamowego DBI 2024 oraz wypunktowane zasady korzystania z Internetu.

Fot. Agnieszka Ośrodek

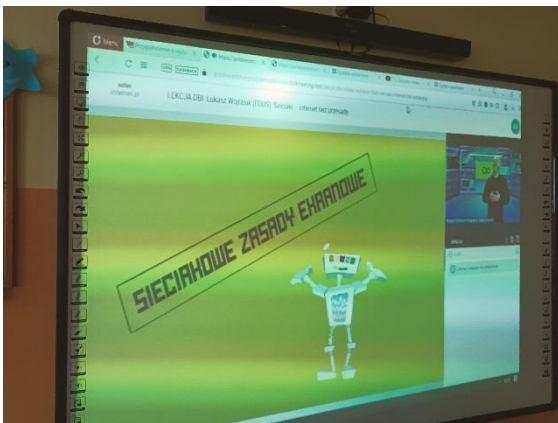
Natomiast dzieci z klas młodszych przygotowały indywidualnie piękne prace plastyczne promujące bezpieczny Internet. Kilka tych prac przekazano na Międzyszkolny Konkurs Plastyczny „Bezpieczeństwo w sieci”, zorganizowany przez Szkołę Podstawową im. Tomasza Masteja w Chojnem. Pięcioro dzieci zostało laureatami, zajmując pierwsze i trzecie miejsca oraz wyróżnienie.

Zdjęcia prac plastycznych poniżej
Ewa Masierowska, nauczyciel doradca metodyczny CRE Wł w Sieradzu

Fot. Agnieszka Ośrodek

Uczniowie z klas I-III wspólnie uczestniczyli w lekcji DBI przeprowadzonej online przez eksperta z Polskiego Centrum Programu Safer Internet, Łukasza Wojtasika na temat: „Sieciaki – Internet bez przesady”. W ramach akcji we wszystkich klasach na lekcjach informatyki i na godzinach wychowawczych przeprowadzone zostały pogadanki na temat zachowania się w sieci, bezpieczeństwa w Internecie, rodzajach cyberprzemocy, zagrożeniach związanych z „fake newsami”.

Fot. Agnieszka Ośrodek

Dzieci dowiedzieli się jakich metod i narzędzi użyć do rozpoznawania fałszywych wiadomości. Uczniowie z klas IV-VI uczestniczyli w zajęciach warsztatowych „Cyberprzemoc. Co mogę zrobić i jak reagować?”. Dzięki temu zgłębili wiedzę o różnych formach i rodzajach cyberprzemocy. Poznali profil osoby stosującej i doświadczającej hejtu.

Dowiedzieli się, czy istnieją skuteczne sposoby reagowania i techniki pomocne w przeciwdziałaniu i radzeniu sobie z hejtem. Podczas dyskusji dzieci wzajemnie wymieniali się spostrzeżeniami na temat zasad jakie powinien zachować każdy korzystający z Internetu, czyli m.in. używanie programów antywirusowych, nie zapamiętywanie haseł, korzystanie z zaufanych urządzeń i sieci, tworzenie trudnych haseł, nie podawanie przez Internet swoich danych osobowych oraz zachowanie szczególnej ostrożności podczas korzystania z komunikatorów a przede wszystkim nie zawieranie znajomości z osobami poznanymi w sieci.

Fot. Anna Chwiątkowska-Binkowska

Ósmoklasiści natomiast brali aktywny udział w zajęciach „Czy wystarczy mi wyobraźnia? - Ryzykowne zachowania w Internecie: szkodliwe treści.” Uczniowie analizowali opisane historie, odpowiadali na pytania i dodawali drugą część historii, wypełniając tabelę. Zajęcia miały na celu uświadomienie nastolatkom, że kontakt ze szkodliwymi treściami wywołuje u nich silne emocje, obniża próg tolerancji (przyzwyczajania się do ich istnienia), przez co może stać się elementem zagrażającym ich rozwojowi z uwagi na to, że poznawaniu tego rodzaju treści nie towarzyszy im jeszcze umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami. Poza tym uczniowie mieli uzmysłwić sobie, że oglądanie nieodpowiednich materiałów bez wyjaśnienia kontekstu ich powstania czy opublikowania zniekształca ich obraz świata, relacji między ludźmi, zasad współżycia społecznego.

Uczniowie klasy V i VI opracowali prezentacje multimedialne nt. „Dzień Bezpiecznego

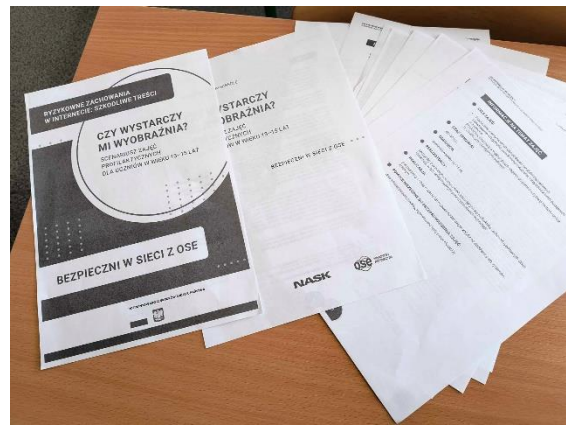
Internetu". Prezentacje były przedstawiane na forum klasy wraz ze szczegółowym omówieniem, jakich zachowań unikać, aby pozostać w sieci bezpiecznym, jakie działania w sieci są karalne, jak zachować bezpieczeństwo naszych danych, czym jest uzależnienie od gier komputerowych oraz sieci itp. Siódmoklasiści również przygotowali prezentacje multimedialne dotyczące zagadnień związanych z bezpieczeństwem w sieci oraz wykonali plakat z hasłem DBI. 12 marca plakat został zawieszony na tablicy, ponieważ to wtedy uczniowie z klasy VII zaprezentowali swoje pokazy slajdów w obecności kolegów i koleżanek z klas IV-VIII.

Fot. Agnieszka Ośrodek

Każda z prezentacji dotyczyła innego zagadnienia: Rodzaje niebezpieczeństw w Internecie. Bezpieczne korzystanie z Internetu. Haker/cracker. Hejt. Ransomware. Antywirusy. Phishing. Spam. Boty. Nie tylko uczniowie poszerzali swoją wiedzę na temat bezpiecznych zachowań w sieci. W kilku szkoleniach wzięli również udział nauczyciele informatyki. Były to spotkania szkoleniowe organizowane w ramach DBI:

„Zagrożenia w mediach społecznościowych”, „To tylko żart!” Czy na pewno? O cyberprzemocy rówieśniczej oraz spotkanie online zorganizowane przez Nową Erę przy współpracy Akademii Projektów Edukacji na temat: „Jak nie zbłądzić w cyfrowym świecie? Kompetencje kluczowe dla cyfrowych tubylców.” prowadzone przez dr Macieja Dębskiego. Zdobytą podczas tych szkoleń wiedzę i otrzymane materiały nauczyciele z pewnością wykorzystają w pracy z uczniami.

Fot. Justyna Raj

Wszystkie podjęte działania w ramach obchodów akcji Dnia Bezpiecznego Internetu pozwoliły uczniom i nauczycielom poszerzyć wiedzę na temat bezpieczeństwa, zwrócić uwagę, jak ważna jest profilaktyka zachowań w sieci oraz wymienić się wiedzą i doświadczeniem z innymi uczestnikami DBI w kraju. Szkoła otrzymała zaświadczenie potwierdzające fakt, iż była ona organizatorem lokalnych obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu.

Bądź bezpieczny w Internecie

Paulina Banasiak - nauczyciel bibliotekarz CRE Wł w Sieradzu Biblioteka Pedagogiczna w Sieradzu

Luty i marzec to miesiące, które w Bibliotece Pedagogicznej w Sieradzu upłynęły pod hasłem bezpiecznego Internetu. Prelekcje prowadziła nauczyciel bibliotekarz Paulina Banasiak w ramach Dnia Bezpiecznego Internetu, który świętowaliśmy 6 lutego.

Zajęcia były przede wszystkim luźną pogawędką, podczas której młodzież dowiedziała się m.in.:

- jak dbać o swoją prywatność, by być bezpiecznym w sieci;
- jaki jest przepis na to, by w sposób higieniczny i bezpieczny dla zdrowia korzystać z tego, co daje nam Internet;
- czym jest cyberprzemoc i jak na nią reagować;
- jakie zachowania są dopuszczalne, a jakie nie jeśli chodzi o tzw. netykietę.

Z zaproponowanych zajęć skorzystali uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 9 w Sieradzu, Szkoły Podstawowej we Wróblewie oraz Szkoły Podstawowej w Chojnem.

Dodatkowo warto zaznaczyć, że wszystkie ostrzeżenia poparte były przykładami z życia, które zdecydowanie dały uczniom do myślenia...

Dzień Bezpiecznego Internetu – obchody w Bibliotece Pedagogicznej w Zduńskiej Woli

Daniela Danielewska, Bogusława Osuch – nauczyciele bibliotekarze CRE WŁ w Sieradzu Biblioteka Pedagogiczna w Sieradzu Filia w Zduńskiej Woli

Od kilku już lat Biblioteka Pedagogiczna w Sieradzu Filia w Zduńskiej Woli włącza się aktywnie w obchody Dnia Bezpiecznego Internetu. W tym roku zorganizowanych zostało kilka ważnych i ciekawych spotkań dla dzieci.

Zbliżające się ferie zimowe, to był dobry czas, na przypomnienie zasad bezpiecznego poruszania się po sieci. W związku z tym, Pani Paulina Matysiak - przedstawicielka Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli spotkała się z uczniami klasy 6 ze Szkoły Podstawowej nr 11 w Zduńskiej Woli. Rozmawiano o zagrożeniach i konsekwencjach prawnych wynikających z nierozsądnego korzystania z komputerów i telefonów

komórkowych. Policjantka zwróciła również uwagę na korzyści, jakie w codziennym użytkowaniu daje Internet.

Na kolejnym zorganizowanym przez Bibliotekę spotkaniu rozmawiano o tym, czy korzystanie z Internetu jest zawsze bezpieczne i jak należy się zachowywać, aby nie stać się ofiarą przestępstwa. Przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli udzielili w tym zakresie wielu cennych rad i wskazówek, których z uwagą i zaciekawieniem wysłuchała grupa dzieci uczestnicząca w feriach zorganizowanych przez Dom Kultury Lokator w Zduńskiej Woli.

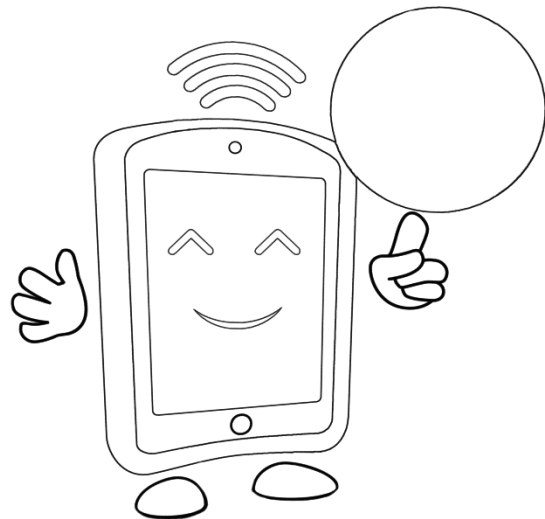
Oprócz przedstawicieli Policji, fachowego wsparcia, w tym także ważnym temacie, udzieliła Bibliotece Pani Dagmara Biernat z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zduńskiej Woli. O tym jaki wpływ na rozwój dziecka mają urządzenia cyfrowe, Pani Dagmara rozmawiała z pięcio- i sześciolatkami z Publicznego Przedszkola nr 4 w Zduńskiej Woli.

Ponadto Biblioteka zorganizowała wystawę książek pt. „Bądź bezpieczny w sieci”, na której zaprezentowane zostały publikacje traktujące o hejcie, możliwościach i zagrożeniach cyfrowego świata oraz o tym, jak w codziennym życiu nie zatracić się w wirtualnej rzeczywistości.

Fot. Daniela Danielewska, Bogusława Osuch, Paulina Banasiak, Ewa Markiewicz

Kolorowanka z maskotką DBI <https://www.saferinternet.pl/pakiety-edukacyjne/materialy-promocyjne.html>

Internet bezpieczny dla (każdego) seniora

Wiesława Chlebowska – nauczyciel konsultant CRE Wł w Sieradzu

Fot. Anna Królikowska

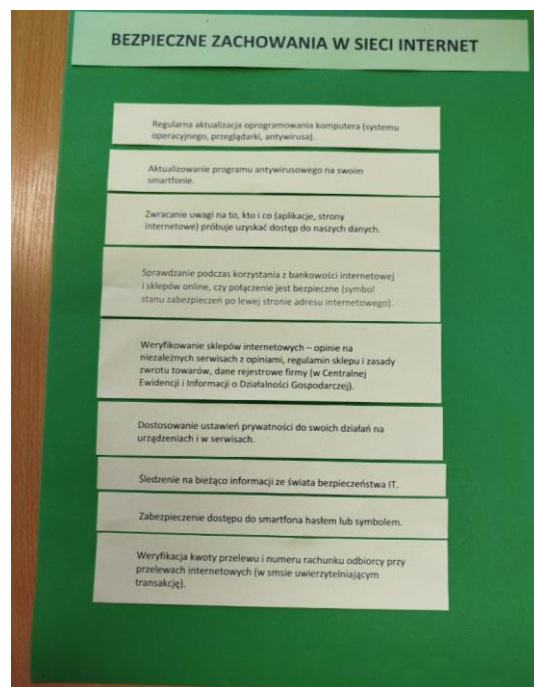
26 lutego 2024 r. odbyło się w Bibliotece Pedagogicznej w Sieradzu spotkanie z seniorami pt. „Internet bezpieczny dla seniora”. Spotkanie zorganizowane w ramach obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu poprowadziła Wiesława Chlebowska – nauczyciel konsultant CRE Wł w Sieradzu. Jego mottem było stwierdzenie Mateusza Mrozka — dyrektora Pionu Ochrony Informacyjnej Cyberprzestrzeni NASK: "W cyberprzestrzeni jesteśmy bezpieczni na tyle, na ile jesteśmy świadomi". Podczas spotkania rozmawiano o bezpiecznych zachowaniach w Internecie i tych, które mogą spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, odwołując się do własnych doświadczeń.

Dużo uwagi poświęcono także kwestii dezinformacji w sieci Internet i kształtowaniu umiejętności, postaw oraz zdobywaniu wiedzy, by się przed nią bronić. Wykorzystano prezentację z przykładami fake news.

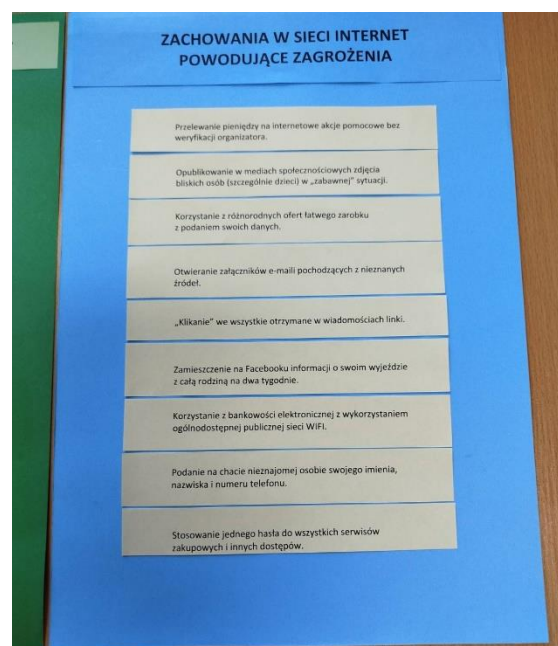
Seniorzy otrzymali ulotki z danymi kontaktowymi do instytucji zajmujących się bezpieczeństwem w sieci oraz prowadzących kampanie na rzecz bezpieczeństwa w Internecie dla seniorów, m. in. Kampania „Seniorze – spotkajmy się w sieci”

<https://www.gov.pl/web/seniorze-spotkajmy-sie-w-sieci>

Głos Seniora <https://glos-seniora.pl/2023/10/03/bezpieczenstwo-seniorow-w-sieci-jak-unikac-oszustw-i-zagrozen-online/>

Seniorzy bezbłędnie posegregowali w ćwiczeniu zachowania na bezpieczne i niebezpieczne.

BEZPIECZNY INTERNET

Zagrożenie dezinformacją

Wiesława Chlebowska – nauczyciel konsultant CRE WŁ w Sieradzu

Żyjemy w świecie informacji, która rozprzestrzenia się za pośrednictwem Internetu błyskawicznie i może przybierać różną formę.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że **nie wszystkie źródła informacji w Internecie są wiarygodne**. O czym musimy wiedzieć i pamiętać, by nie dać się zwieść i nie przyczynić się do dezinformacji?

Pamiętajmy, że **Internet daje ogromne możliwości wszystkim** – tym, którzy mają dobre intencje i tym, którzy mają złe. W związku z tym możemy spotkać się z różnymi rodzajami fałszywych informacji.

Fake newsy to fałszywe informacje tworzone dla zysku finansowego ich autorów, np. dzięki powiązaniu z reklamą. Mogą także służyć dyskredytacji konkurencji w różnych branżach, np. przekazywać informacje stawiające w złym świetle firmy. Podobnie działa dezinformacja dla korzyści politycznej - oczerniająca konkurentów czy nie lubiane partie.

Fałszywe informacje są rozpowszechniane w celu destabilizacji państw, antagonizowania grup i społeczeństw, mają ogromny wpływ na kształtowanie świadomości ludzi i ich poglądów.

Fake newsem może stać się jakaś nietypowa reklama, żart, jeżeli zostaną wzięte za fakty. Upowszechniana masowo wprowadza w błąd odbiorców i powoduje wzrost poczucia zagrożenia. Przykładem może być sytuacja z lipca 2022 r. kiedy to w polskich mediach społecznościowych pojawił się wpis z filmem, pokazującym mężczyznę w kasku, który po otwarciu klosza ulicznej lampy pokazuje naklejkę z napisem 5G. Post zawierał informację, że w oświetleniu ulicznym instalowana jest niebezpieczna broń, powiązana z technologią 5G. Píše o tym Janusz Olszewski *W oświetleniu ulicznym nie jest instalowana broń. Film to satyra teorii spiskowej 5G*, <https://fakenews.pl/technologie/w-oswietleniu-ulicznym-nie-jest-instalowana-bron-film-to-satyra-teorii-spiskowej-5g/>

Okazuje się, że film będący załącznikiem do postu pochodzi z kanału na TikToku i jest żartem. Autor profilu - Johnny Price nagrywa filmiki odnoszące się do teorii spiskowej o technologii 5G. Mamy tu **fake news będący połączeniem żartu i teorii spiskowej**.

Bardzo często w sytuacjach ekstremalnych, np. epidemia, wojna, teorie spiskowe dotyczące tych wydarzeń są intensywnie rozpowszechniane i sieją dezinformację.

Zdjęcie również może być fake newsem. Zdjęcia są prezentowane w fałszywych kontekstach, błędnie podpisane i jako fotomontaże. Bardzo silnie oddziałują na odbiorców, wywołując żywe emocje, a to ułatwia zapamiętywanie i powoduje, że chętnie dzielimy się informacją z innymi. Przykłady zmanipulowanych zdjęć na stronie „Komputer Świat”: Witoszka Bartosz, *Fotomontaże, które obiegały cały internet*, <https://www.komputerswiat.pl/artykuly/re-dakcyjne/fotomontaze-ktore-obiegly-caly-internet-oto-10-najpopularniejszych-z-nich/c1q8km0>

Rozwój technologii AI przyczynił się do powstania **deepfake**. Jest to fałszywe wideo, które może przedstawiać prawdziwą osobę, która mówi dowolne rzeczy, w dowolnej sytuacji. Deepfake może powodować dezinformację oraz niszczyć reputację ludzi. Takie sytuacje miały miejsce od 2017 r. W artykule Lisy Eadicicco *Niebezpieczny internetowy trend może przyczynić się do zniszczenia twojej reputacji. Nikt nie wie, co z nim zrobić* można przeczytać i zobaczyć przykłady deepfake – strona „Business Insider Polska” <https://businessinsider.com.pl/technologie/nowe-technologie/deepfakes-historia-falszywych-filmow-i-pomysly-na-walke-z-nimi/s17z2p0>

Fake newsy to poważny problem. Jak pisze Ewa Domańska z NASK "Fałszywe wiadomości wpływają na szereg czynności psychicznych zwanych procesami poznaw-

czymi, które umożliwiają człowiekowi odbieranie bodźców z otoczenia, zapamiętywanie, wnioskowanie, komunikowanie się i podejmowanie decyzji, a ostatecznie - zachowanie. Tego typu treści manipulują procesami poznawczymi odbiorców, powodując realne zmiany w postrzeganiu rzeczywistości, kształtowaniu postaw i procesie decyzyjnym. Eksperci podkreślają, że efekt wpływu fałszywych wiadomości na pamięć i proces podejmowania decyzji jest zauważalny nawet wtedy, gdy odbiorca zrozumie, że informacja, którą wcześniej uznał za prawdziwą, jest fałszywa"(1). Fake newsy mogą więc zniekształcać nasze wspomnienia konkretnych wydarzeń.

Pamiętajmy, że zjawisko fake news dotyczy każdego z nas.

Internet, jak żadne inne medium, ułatwia rozpowszechnianie fałszywych informacji. Często konflikty wśród dzieci i młodzieży, które mają początek w realnym życiu, przenoszą się do Internetu, gdzie łatwo jest stworzyć i rozpowszechnić fałszywą informację o kimś, by go ośmieszyć, poniżyć i zniszczyć.

Jest rzeczą oczywistą, że musimy reagować na złe rzeczy, które się zdarzają w Internecie.

Mamy w tym zakresie wsparcie instytucji. Zapewnieniem bezpieczeństwa Internetu zajmuje się Państwowy Instytut Badawczy nadzorowany przez Ministerstwo Cyfryzacji – **NASK** <https://www.nask.pl/>

Pion Centrum Cyberbezpieczeństwa, w którego skład wchodzi m.in. zespół CERT Polska www.cert.pl reaguje na zdarzenia naruszające bezpieczeństwo sieci w Polsce.

Zespół Reagowania na Incydenty Komputerowe tzw. CSIRT, koordynuje obsługę incydentów zgłaszanych przez operatorów usług kluczowych, dostawców usług cyfrowych i samorząd terytorialny. **Do CSIRT NASK incydenty mogą także zgłaszać wszyscy użytkownicy** <https://incydent.cert.pl/#!/lang=pl>

NASK prowadzi również kampanie społeczne przeciw dezinformacji, np. kampania „Sprawdź, zanim udostępnisz” <https://sprawdzam.info/>

Niepokojąco informacje możemy przesyłać do weryfikacji **instytucjom fact-checkingowym**. Oto najbardziej znane:

ANTYFAKE - portal factcheckingowy grupy mediowej IBERION. <https://www.antyfake.pl>

DEMAGOG – pierwsza organizacja factcheckingowa w Polsce <https://demagog.org.pl/https://demagog.org.pl/>

#FakeHunter to społeczny projekt weryfikacji treści publikowanych w internecie, uruchomiony przez Polską Agencję Prasową wspólnie z GovTech Polska. <https://fakehunter.pap.pl/o-projekcie>

FakeNews.pl, czyli Fundacja “Przeciwdziałamy Dezinformacji” to organizacja zajmująca się walką z szeroko pojętą dezinformacją. <https://fakenews.pl/>

Zawsze mamy wpływ na to, co sami zamieszczamy i rozpowszechniamy. Zanim prześlemy dalej sensacyjną informację sprawdzimy jakie są fakty, odróżniając je od opinii. Jak je weryfikować? Sprawdzajmy informacje w różnych źródłach, ich daty powstania i aktualizacje. Weryfikujmy autorów – czy są specjalistami w danej dziedzinie, z jakiego powodu publikują określone treści? Sprawdzajmy strony, portale, witryny, serwisy – przez jakie instytucje są prowadzone, rządowe lub naukowe (końcówki gov, edu, sci.pl) czy też zupełnie nieznane. Wybierajmy np. poczytne czasopisma lub znane organizacje pozarządowe (2). Dobrze jest **porównywać informacje z Internetu z informacjami z mediów tradycyjnych (prasa, radio, telewizja).**

Czytajmy (przeglądajmy) całość artykułów oraz informacji. **Sensacyjne tytuły i nagłówki bardzo często wprowadzają w błąd, wzbudzając poczucie zagrożenia.** Przykładem z ostatniego czasu jest artykuł na temat rzekomego ataku robota w fabryce Tesli, uzupełniony zdjęciem humanoidalnego robota: Zofia Dąbrowska, *Szok! Robot zaatakował człowieka. Cyborg wpił szpony w mężczyznę. To tylko początek?* <https://www.se.pl/wiadomosci/swiat/szok-robot-zaatakowal-czlowieka-cyborg-wpil-szpony-w-mezczyzne-to-tylko-poczatek-aa-XRM8-ALdH-rj7h.html> i drugi tytuł: Sandra Bielecka, *Robot Tesli zaatakował i zranił*

pracownika fabryki. Roboty nam zagrażają? <https://geekweek.interia.pl/technologie/news-robot-tesli-zaatakowal-i-zranil-pracownika-fabryki-roboty-na,nld,7235634>

Nagłówek artykułu brzmi: „Inżynier oprogramowania Tesli podczas pracy na hali produkcyjnej został zaatakowany przez pracującego tam robota. Według raportu złożonego przez firmę mężczyzna został zraniony w ramię i plecy. Nieprawdopodobnie działający robot został powstrzymany dzięki temu, że inny pracownik wcisnął przycisk awaryjny”.

Kiedy przeczytamy całość, dowiemy się, że to niewytłumaczone na czas konserwacji ramię robotyczne, służące do przenoszenia ciężkich elementów na taśmie produkcyjnej, zraniło inżyniera oprogramowania, który znalazł się w jego zasięgu.

Prawdziwość sensacyjnego zdjęcia przed wystaniem możemy sprawdzić poprzez **wsteczne wyszukiwanie obrazem** w wyszukiwarce. Przykłady weryfikacji zdjęć na stronie Fundacji Demagog: Adam Majchrzak, *Zobacz, jak weryfikować obrazy!*

<https://demagog.org.pl/analizy-i-raporty/nie-daj-sie-nabrac-na-falszywy-kontekst-zobacz-jak-weryfikowac-obrazy/>

A może nieświadomie **tkwimy w bańce informacyjnej?** „Bańka filtrująca, inaczej bańka informacyjna (filter bubble) to określenie, którego użył Elie Pariser, by zdefiniować sytuację, w której algorytmy, odpowiadające za selekcję informacji dla użytkownika (Google'a czy FB), wyszukują informacje najbardziej zgodne z gustami odbiorcy.

Literatura:

1. Domańska E., *Dezinformacja – czym jest i jak ją zweryfikować*, [online], [dostęp: 20.03.2023], https://akademia.nask.pl/blog/0/dezinformacja--czym-jest-i-jak-ja-zweryfikowac_i23.html
2. Langerowicz P., *Jak ocenić wiarygodność źródeł internetowych?* [online], [dostęp: 20.03.2024], <https://dzialasz.ceo.org.pl/node/206>
3. Fake newsy, bańki informacyjne, teorie spiskowe: Uważajmy na nieprawdziwe informacje w internetowym świecie! Akademia NASK, [online], [dostęp: 20.03.2023], <https://cyberprofilaktyka.pl/publikacje/ulotka%20fake%20news.pdf>
4. *Praktyczny przewodnik po myśleniu krytycznym*, pod. Red. Macieja Winiarka, Kielce 2022
5. Borkowska A., Witkowska M., *Media społecznościowe w szkole* [online], Warszawa, Akademia NASK, 2017, s. 26, [dostęp: 20.03.2024], https://akademia.nask.pl/publikacje/SM_w_szkole.pdf

Odbiorca może mieć ograniczony dostęp do poglądów i danych, które są ważne dla procesu podejmowania decyzji, kształtowania wizji świata itp.”(3).

Izolacja w bańce informacyjnej może spowodować zamknięcie się na różne poglądy i radykalizację postawy. Dobrze jest więc korzystać z mediów o różnorodnym charakterze, spotykać się i dyskutować z ludźmi o różnych poglądach.

„Konsumując” internetowe treści **warto zachować dystans, wyciszyć emocje i uruchomić myślenie krytyczne** czyli sprawdzać fakty, odróżniać je od opinii, analizować, porównywać, kwestionować oczywistości, tworzyć logiczne powiązania (4, s. 15).

My, dorośli bądźmy odpowiedzialni w Internecie i uczmy tej odpowiedzialności młodych ludzi.

Il. Pixabay

Twoje dane, Twoja sprawa - Inicjatywa, którą warto się podzielić

Karolina Frejek – nauczyciel doradca metodyczny CRE Wł w Sieradzu

<https://uodo.gov.pl/pl/481>

Inicjatywa **"Twoje dane, Twoja sprawa"** to ogólnopolski program edukacyjny organizowany przez **Urząd Ochrony Danych Osobowych (UODO)**, skierowany do szkół i młodzieży. Celem projektu jest edukacja uczniów na temat ochrony danych osobowych i zdobywanie wiedzy, która pomoże im skutecznie chronić swoją prywatność w świecie cyfrowym.

W ramach inicjatywy UODO udostępnia narzędzia edukacyjne, takie jak prezentacje, filmy, scenariusze lekcji, a także materiały dydaktyczne dla nauczycieli. Materiały te są dostępne na stronie internetowej UODO i są bezpłatnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych szkół.

Program "Twoje dane, Twoja sprawa" obejmuje szereg tematów, takich jak:

1. Podstawowe pojęcia związane z ochroną danych osobowych.
2. Prawa jednostki w zakresie ochrony prywatności.

3. Zagrożenia i ryzyka związane z udostępnianiem danych osobowych w Internecie.

4. Bezpieczne korzystanie z mediów społecznościowych i innych platform online.

5. Znaczenie silnych haseł i sposoby zarządzania nimi.

6. Charakterystyka administratora danych osobowych i obowiązki z nim związane.

Program jest skierowany zarówno do nauczycieli, którzy mogą korzystać z materiałów edukacyjnych w swojej pracy dydaktycznej, jak i do uczniów, którzy mogą zdobyć wiedzę na temat ochrony prywatności i nauczyć się praktycznych sposobów ochrony swoich danych osobowych. Bardzo ciekawym rozwiązaniem są ODOlekcje on-line prowadzone przez nauczycieli z różnych szkół w Polsce, dotyczącej bezpieczeństwa danych w cyfrowym świecie.

Inicjatywa "Twoje dane, Twoja sprawa" ma na celu budowanie świadomości wśród młodzieży w zakresie ochrony danych osobowych, aby mogli korzystać z Internetu i nowoczesnych technologii w sposób bezpieczny i odpowiedzialny. Jest to ważne ze względu na rosnącą cyfryzację społeczeństwa i zwiększone ryzyko naruszenia prywatności.

Warto zaznaczyć, że UODO podejmuje także inne inicjatywy edukacyjne, takie jak warsztaty i szkolenia dla szkół, aby kompleksowo wspierać młodych ludzi w kwestii ochrony danych osobowych.

Informacja o programie:

<https://uodo.gov.pl/pl/557/2816>

Higiena cyfrowa jako kluczowy element promocji zdrowia psychicznego w środowisku szkolnym

Tekst i grafika Sylwester Płachta - nauczyciel doradca metodyczny CRE WŁ w Sieradzu

W dzisiejszym cyfrowym świecie, w którym technologia staje się nieodłącznym elementem codziennego życia, niezwykle istotne jest zachowanie równowagi pomiędzy korzystaniem z urządzeń elektronicznych a dbałością o zdrowie psychiczne. Szczególnie w środowisku szkolnym, gdzie dzieci i młodzież spędzają znaczną część swojego czasu, promocja higieny cyfrowej staje się kluczowym elementem zapewnienia dobrej kondycji psychicznej.

Jedną z fundamentalnych zasad higieny cyfrowej jest unikanie ekranów przed snem. Badania wykazują, że ekspozycja na światło niebieskie emitowane przez ekrany elektroniczne może zakłócać rytm snu i prowadzić do zaburzeń jego jakości. Dlatego ważne jest, aby uczniowie ograniczali korzystanie z urządzeń elektronicznych przynajmniej godzinę przed pójściem spać.

Kolejną istotną zasadą jest robienie przerw pomiędzy korzystaniem z urządzeń elektronicznych. Długotrwałe siedzenie przed komputerem czy telefonem może prowadzić do zmęczenia oczu, nadmiernego napięcia mięśniowego oraz obniżenia koncentracji. Dlatego ważne jest, aby uczniowie regularnie przerywali pracę przy urządzeniach, wykonując krótkie ćwiczenia rozluźniające lub spacerując na świeżym powietrzu.

Planowanie czasu bez Internetu to kolejna kluczowa zasada higieny cyfrowej. Ciągłe podążanie za strumieniem informacji i pochłanianie treści online może prowadzić do nadmiernego stresu i przytłoczenia. Dlatego ważne jest, aby uczniowie określili okresy, w których będą mogli oderwać się od urządzeń elektronicznych i skupić na innych aktywnościach, takich jak czytanie książki, spacerowanie czy rozmowy z rodziną i przyjaciółmi.

Odtóż rozpraszacze to kolejna istotna zasada higieny cyfrowej. W środowisku szkolnym, gdzie liczba bodźców i informacji jest ogromna, łatwo jest stracić koncentrację i skupienie. Dlatego ważne jest, aby uczniowie eliminowali zbędne rozpraszacze, takie jak powiadomienia z mediów społecznościowych czy gry na telefonie, aby móc skutecznie pracować i uczyć się.

Organizowanie swojej przestrzeni cyfrowej to kolejna kluczowa zasada higieny cyfrowej. Uporządkowane i przejrzyste środowisko pracy może przyczynić się do zwiększenia produktywności i zmniejszenia stresu. Dlatego ważne jest, aby uczniowie regularnie porządkowali swoje foldery, pliki i aplikacje, aby łatwiej było im odnaleźć potrzebne informacje i zadania. Ostatecznie, ustalenie granic między czasem nauki a czasem na relaks jest kluczowym elementem higieny cyfrowej. Choć technologia może być niezwykle pomocna w procesie nauki, niezbędne jest znalezienie równo-

wagi między pracą a odpoczynkiem. Dlatego ważne jest, aby uczniowie określili klarowne granice czasowe, w których będą skupiać się na nauce, ale również zapewнили sobie odpowiednią ilość czasu na odpoczynek, relaks i aktywności poza ekranem.

Promocja zdrowia psychicznego wśród uczniów nie może być kompletna bez uwzględnienia aspektów związanych z korzystaniem z technologii. Dlatego też, jako społeczność edukacyjna, musimy zobowiązać się do kontynuowania wysiłków w zakresie promowania świadomego i odpowiedzialnego korzystania z technologii wśród uczniów. Zapewnienie im narzędzi do zrozumienia zagrożeń i konsekwencji związanych z nadmiernym użyciem internetu oraz sposobów radzenia sobie z nimi może znacząco przyczynić się do poprawy ich zdrowia psychicznego i ogólnego samopoczucia.

Z wyników badań...

Ewa Ruszkowska – nauczyciel konsultant CRE WŁ w Sieradzu

Przyjmując, że korzystanie z sieci przez nastolatków wynosi ponad 4 godziny dziennie (wyniki badania NASK, „Nastolatki 3.0”), a sen trwa średnio 6 godzin, pozostaje 18 godzin aktywności dziennie. Z 18 godzin, 4 godziny spędzone na korzystaniu z Internetu stanowią około jednej piątej każdego dnia.

Pomnażając to przez 7 dni w tygodniu, otrzymujemy 1,54 dnia, co daje 80 dni w roku, czyli 2 miesiące i 20 dni poświęconych na korzystanie z Internetu. Idąc dalej w tych wyliczeniach, w ciągu 5 lat życia dziecka **wypada z nich 1 rok**, bo był poświęcony na Internet!

Pojawiają się pytania:

Jakie umiejętności dzieci i nastolatków mogłyby się rozwinąć, gdyby część tego czasu została poświęcona na inne aktywności? Co dziecko zyskałoby przez ten czas? Czego mogłoby się nauczyć? Czy czas spędzony w Internecie jest czasem straconym?

<https://www.nask.pl/pl/raporty/raporty/4295,RAPORT-Z-BADAN-NASTOLATKI-30-2021.html>

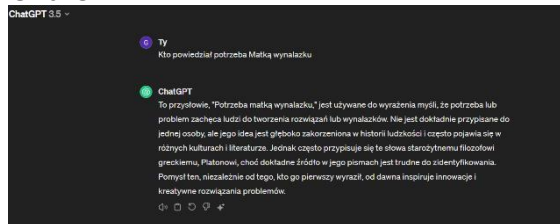
Wykorzystanie zasobów internetowych do tworzenia prezentacji

Grzegorz Czachorowski – nauczyciel doradca metodyczny CRE Wł w Sieradzu

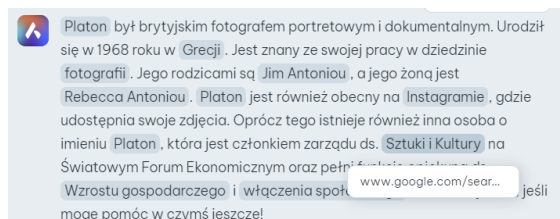
Uczestnicząc w szkoleniach dotyczących tworzenia prezentacji napotkałem ciekawe narzędzia związane z generowaniem treści, obrazów, czy wizualizacji. Obecnie nie wyobrażam sobie pracy bez takich aplikacji jak [narzędzia google dysk Canva](#), [ChatGPT](#), [midjourney](#), [davinci.ai](#), [pinterest](#) czy [D-ID](#)

Wprowadzenie w szkołach dzienników elektronicznych, wirtualnych klas ułatwiło przekaz danych tj. prezentacje, zdjęcia, filmy, czy dokumenty. Każda grupa społecznościowa od stowarzyszenia, po profesjonalną firmę posiada konto na facebooku, czy messengerze. Dzięki aplikacji Teams od Microsoft, czy Google Classroom możliwe było prowadzenie spotkań oraz kontakt z uczniami w trakcie pandemii. Jak podaje mi ChatGPT „Potrzeba jest matką wynalazków” - Pomysł ten, niezależnie od tego, kto go pierwszy wyraził, od dawna inspirowa innowacje i kreatywne rozwiązania problemów. Uzyskałem też informacje, że myślą tą przypisuje się Platonowi.

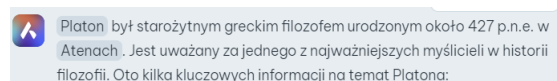
ChatGPT

Gdyby ktoś nie wiedział kim był Platon można wykorzystać wyszukiwarkę OPERA z chatem Aria. Co ciekawe dowiedziałem się, że Platon był fotografem.

Moje zapytanie wymagało doprecyzowania. Wystarczyło dopisać filozof i otrzymałem:

W ten sposób możemy łatwo wygenerować treści, które potrzebujemy zawrzeć w naszej prezentacji. Jednakże prezentacja, to nie tylko sam tekst. Warto się zastanowić nad odpowiednim wyglądem. Wykorzystując Canvę, można edytować udostępniony przez kogoś projekt. Zamiast tracić czas na tworzenie szablonu, można wykorzystać gotowy.

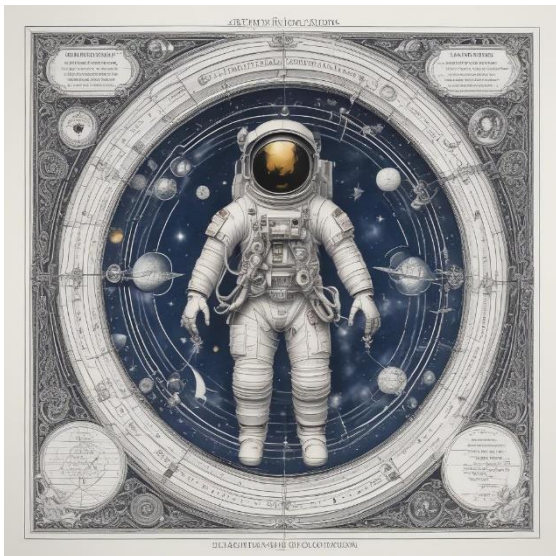
Po kliknięciu w obrazek wyświetli się link do pliku zapisanego z rozszerzeniem .mpeg4.

W 70 % procentach odbieramy otaczający nas świat zmysłem wzroku. Warto zadbać, aby prezentacja zawierała ciekawe, inspirowane obrazy. Pinterest umożliwił wyszukiwanie interesujących nas grafik. Na podstawie historii wyszukiwania wskazuje nam obrazy, które wyświetliły inne osoby wpisując podobne frazy. Dla przykładu wizja Jana Matejki „Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem”, którą wyszukałem w Pinterest:

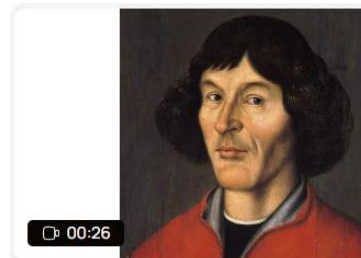

[https://pl.pinte-
rest.com/pin/72620612719998706/sent/?invite_code=
eb55127f7b964ec38e3b0b35898219f6&sen-
der=1021050684176393129&sfo=1](https://pl.pinterest.com/pin/72620612719998706/sent/?invite_code=eb55127f7b964ec38e3b0b35898219f6&sender=1021050684176393129&sfo=1)

A może pozwolić sobie na interpretację tego obrazu przez sztuczną inteligencję? Poniżej przedstawiam obrazy wygenerowane na podstawie wpisanego tekstu w davinci.ai:

Mając już odpowiedni tekst oraz wizualizację, warto zastanowić się nad przewodnikiem po naszej prezentacji. Coraz częściej wykorzystuje się w tym celu Boty oraz Awatary. Wykorzystując aplikację D-ID możemy stworzyć dowolną mówiącą postać z wykorzystaniem jej obrazu.

Mikołaj Kopernik

March 14, 2024

Link

[https://studio.d-
id.com/share?id=21b67cf0643d7e31a49ba8bc094521
eb&utm_source=copy](https://studio.d-id.com/share?id=21b67cf0643d7e31a49ba8bc094521eb&utm_source=copy)

Warto się zastanowić, czy treści oraz obrazy, które generuje sztuczna inteligencja są właściwe. Poza sprawdzeniem rzetelności informacji, należy zwrócić uwagę, czy nie są negatywnie skierowane w inne osoby. Możemy wykorzystać „Sita Sokratesa” jako etyczny wskaźnik wykorzystania informacji:

Sito prawdy - czy to co generujemy jest prawdziwe?

Sito dobra - czy to co tworzymy jest dobre, czyli nie wyrządzi nikomu krzywdy?

Sito użyteczności - czy to co kreujemy będzie przydatne?

Niestety w przypadku generowania obrazów oraz awatarów, należy pamiętać, że wersje darmowe są ograniczone. Płatna

wersja to koszt od kilku do kilkunastu dolarów miesięcznie

W przypadku pytań proszę o kontakt:

Grzegorz Czachorowski
doradca metodyczny fizyki
w CRE SIERADZ

gczachorowski@cresieradz.edu.pl

Działania dla bezpieczeństwa w Internecie - instytucje, kampanie, publikacje (wybór)

Oprac. Wiesława Chlebowska – nauczyciel konsultant CRE Wł w Sieradzu

- **Serwis Rzeczypospolitej Polskiej - Baza wiedzy - Cyberbezpieczeństwo - Cyberedukacja**
<https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/cyberedukacja>

- **NASK** - Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy
<https://www.nask.pl/>

Cyberprofilaktyka NASK - blog poświęcony bezpieczeństwu w sieci <https://akademia.nask.pl/blog.html>

Włącz Weryfikację – NASK – profil na Facebooku <https://www.facebook.com/Weryfikacja-NASK/>

Włącz Weryfikację – NASK – profil na Twitterze <https://twitter.com/WeryfikacjaNASK>

- **Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15** <https://pkdp.gov.pl/>
Akcje i kampanie.

Teledysk profilaktyczny dotyczący bezpieczeństwa w Internecie – młodzież dla młodzieży
<https://pkdp.gov.pl/wp-content/uploads/2023/10/Teledysk-PKDP-final-1.mp4>

#RozmawiajReaguj – pierwsza kampania społeczna Państwowej Komisji ds. przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 <https://pkdp.gov.pl/nie-wybaczysz-sobie/>

Konkurs plastyczny „Bezpieczny Internet w komiksie” przeprowadzony przez Departament Edukacji i Prewencji Państwowej Komisji – prace konkursowe. https://pkdp.gov.pl/akcje_i_kampanie/bezpieczny-internet-w-komiksie-konkurs-plastyczny/

Komiks – wersja do druku – należy pobierać plik a następnie można wydrukować prace.
<https://pkdp.gov.pl/wp-content/uploads/2023/06/Komiks-wersja-do-druku.pdf>

- **Polskie Centrum Programu Safer Internet** <https://www.saferinternet.pl/>

Dzień Bezpiecznego Internetu <https://www.saferinternet.pl/dbi/o-dbi.html>

Materiały edukacyjne <https://www.saferinternet.pl/materiały-edukacyjne.html>

- **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę** <https://fdds.pl/>

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w internecie <https://edukacja.fdds.pl/course/index.php?categoryid=33>

Program IMPACT - Interdyscyplinarny Model Przeciwdziałania Agresji i Cyberprzemocy Technologicznej <https://edukacja.fdds.pl/course/view.php?id=351#>

- **Fundacja Orange** <https://fundacja.orange.pl/>

Blog <https://fundacja.orange.pl/strefa-wiedzy/blog>

Dezinformacja <https://fundacja.orange.pl/dezinformacja>

- **Centrum Informacji Konsumenckiej - Edukacja** <https://cik.uke.gov.pl/edukacjatop/>

- **Publikacje online – do pobrania, z poszanowaniem praw autorskich:**

Bezpieczeństwo dzieci online. Kompendium dla rodziców i profesjonalistów 2018. <https://edukacja.fdds.pl/course/view.php?id=375>

Bezpieczeństwo dzieci online. Kompendium dla rodziców i profesjonalistów 2014. https://www.saferinternet.pl/images/artykuly/projekty-edukacyjne/Kompendium_www.pdf

Chat GPT w szkole. Szanse i zagrożenia/ Michał Machura <https://www.gov.pl/web/ai/chat-gpt-w-szkole-szansy-i-zagrozenia>

Dezinformacja. Jak się przed nią chronić?/ Anna Mierzyńska. https://fundacja.orange.pl/app/uploads/2022/04/Poradnik-FO-Dezinformacja_INTERNET_RZw3.pdf

Do czego AI nie służy. Przewodnik dla nauczycieli/Tomasz Łukawski i in. <https://edukacja.gov.pl/web/gov/do-czego-ai-nie-sluz-y-przewodnik-dla-nauczycieli>

Jak i gdzie zgłosić przestępstwo popełnione w internecie. https://cyberprofilaktyka.pl/publikacje/Ulotka_zglosc-na-policje.pdf

Jak zmniejszać ryzyko cyberprzemocy wśród młodych ludzi? Broszury do pracy z dziećmi młodszymi i starszymi/ Maciej Kępka. <https://fundacja.orange.pl/strefa-wiedzy/post/jak-zmniejszacz-ryzyko-cyberprzemocy-wsrod-mlodych-ludzi>

Klikam z głową. Poradnik dla rodziców i nauczycieli. <https://cik.uke.gov.pl/news/poradnik-dla-nauczycieli-i-rodzicow,228.html>

(Nie) widzialne ślady online/ Ewa Domańska i in. https://cyberprofilaktyka.pl/publikacje/cyfrowy-slady-PUBLIKACJA_03_281123.pdf [Publikacja dla nastolatków pokazująca, jak dbać o swój ślad cyfrowy, bezpieczeństwo online i świadomie budować wizerunek w sieci, zawiera praktyczne wskazówki].

Raport „Wykorzystywanie seksualne dzieci. Analiza akt postępowań karnych ze szczególnym uwzględnieniem roli biegłych powoływanych w tych postępowaniach. Cz. I. Teoretyczna”/Katarzyna Staciwa <https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2023/11/Raport.pdf>

BIBLIOGRAFICZNE ZESTAWIENIA TEMATYCZNE – BEZPIECZEŃSTWO W INTERECIE

Oprac. Renata Grzelczak – nauczyciel bibliotekarz CRE Wł Biblioteka Pedagogiczna w Sieradzu

Do wypożyczenia w Bibliotece Pedagogicznej w Sieradzu i filiach

KSIAŻKI

1. **Alert rodzicielski! : Jak zapewnić dzieciom bezpieczeństwo w Internecie** / Will Geddes oraz Nadia Sawalha i Kaye Adams ; [przekład Marcin Adamski]. - Ożarów Mazowiecki : Wydawnictwo Olesiejuk, copyright 2020.

Sygnatura: 125318 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

2. **Alicja i Bob : bezpieczeństwo aplikacji w praktyce** / Tanya Janca ; przekład Krzysztof Bąbol. - Gliwice : Helion, copyright 2022.

Sygnatura: 125313 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

3. **Aatak na sieć okiem hakera : wykrywanie i eksploatacja luk w zabezpieczeniach sieci** / James Forshaw ; [tłumaczenie Andrzej Grażyński]. - Gliwice : Helion, copyright 2019.

Sygnatura: 124914 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

4. **Bańka filtrująca i błąd konfirmacji w świadomości użytkowników Internetu** / Tomasz Książek. - Warszawa : Wydawnictwo SBP, 2019. (Propozycje i Materiały ; 101)

Sygnatura: 124979 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

5. **Bądź bezpieczny w cyfrowym świecie : poradnik bezpieczeństwa IT dla każdego** / Marcin Pieleszek. - Gliwice : Helion, copyright 2019. (Onepress)

Sygnatura: 124926, 124927 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

6. **Bezpieczeństwo funkcjonowania w cyberprzestrzeni : jednostki, organizacji, państwa** / Sylwia Wojciechowska-Filipek, Zbigniew Ciekankowski. - [Wydanie 2. (dodruk)]. - Warszawa : CeDeWu, copyright 2021.

Sygnatura: 46910, 124928 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Zduńska Wola, Wypożyczalnia Sieradz**

7. **Bezpieczeństwo informacyjne państwa : wybrane problemy** / Monika Szytkowska. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2019.

(Prawo Cyberprzestrzeni)

Sygnatura: 124984 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

8. **Bezpieczeństwo międzynarodowe w XXI wieku** / redakcja naukowa Ryszard Zięba. - Warszawa : Wydawnictwo Poltext, copyright 2018.

Sygnatura: 46031 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Zduńska Wola**

9. **Bezpieczeństwo systemów informatycznych firm i instytucji** / Przemysław Jatkiewicz. - Gdańsk ; Sopot : Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2020.

Sygnatura: 124985 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

10. **Bezpieczeństwo w chmurze : przewodnik po projektowaniu i wdrażaniu zabezpieczeń** / Chris Dotson ; [przekład Piotr Fabijańczyk]. - Warszawa : PWN, 2020.

Sygnatura: 124986 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

11. **Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni : wybrane zagadnienia** / redakcja naukowa Magdalena Molendowska, Rafał Miernik. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020.

Sygnatura: 124930, 47364 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz, Wypożyczalnia Zduńska Wola**

12. **Bezpieczeństwo w sieci : jak skutecznie chronić się przed atakami** / Jakub Skórka, Kacper Skórka, Marcin Kaim. - Piekary Śląskie : iTstart Wydawnictwo Informatyczne, 2020.

Sygnatura: 124931 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

13. **Bezpieczny senior w Internecie : poradnik** / Marcin Kaim, Kacper Skórka, Jakub Skórka. - Piekary Śląskie : iTstart Wydawnictwo Informatyczne, 2021.

Sygnatura: 125314 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

14. **Cyberbezpieczeństwo : zarys wykładu** / redakcja naukowa Cezary Banasiński ; [autorzy] Cezary Banasiński, Cezary Błaszczak, Jacek M. Chmielewski, Władysław Hydzik, Dariusz Jagiełło, Filip Krzyżankiewicz, Arwid Mednis, Włodzimierz Nowak, Marcin Rojszczak, Adam Szafrański, Ryszard Szypra, Kazimierz Waćkowski, Paweł Widawski, Joanna Worona, Zofia Zawadzka. - [Stan prawny na 15. października 2018 r.]. - Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2018.

(Seria Akademicka)

Sygnatura: 124934 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

15. **Cyberbezpieczeństwo w bashu : jak za pomocą wiersza poleceń prowadzić działania zaczepne i obronne** / Paul Troncone, Carl Albing ; przekład: Joanna Zatorska. - Gliwice : Helion, copyright 2022.

Sygnatura: 125315 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

16. **Cyberbezpieczeństwo w samorządzie terytorialnym** : praktyczny przewodnik / Wojciech Dziomdziora. - [Stan prawny na 1. stycznia 2021 r.]. - Warszawa : Wolters Kluwer, 2021.

Sygnatura: 124933 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

17. **Duch w sieci : moje przygody jako najbardziej poszukiwanego hakera wszech czasów** / Kevin Mitnick, Steve Wozniak, William L. Simon ; [tłumaczenie Marcin Machnik]. - Gliwice : Helion, copyright 2019.

Sygnatura: 124917 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

18. **Education - Relationships - Play : multifaceted Aspects of the Internet and Child and Youth Online Safety : areas: the Internet - social and legal contexts, the Internet - selected aspects of child and youth protection** / edited by Agnieszka Wrońska, Rafał Lew-Starowicz, Anna Rywczyńska. - Warsaw : FRSE Publications, 2020.

(Key Concepts Series ; vol. 6)

Sygnatura: 124659, 23850, 23851 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz, Wypożyczalnia Pałeczno**

19. **Edukacja - relacja - zabawa : wieloaspektowość internetu w wymiarze bezpieczeństwa dzieci i młodzieży : obszary: internet - konteksty społeczne i prawne, internet - wybrane aspekty ochrony dzieci i młodzieży** / redakcja naukowa Agnieszka Wrońska, Rafał Lew-Starowicz, Anna Rywczyńska. - Warszawa : Wydawnictwo FRSE, 2019.

(Seria Naukowa ; t. 6)

Sygnatura: 124384, 37342, 23849, 24440, 34197 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz, Wypożyczalnia Wieluń, Wypożyczalnia Pajęczno, Wypożyczalnia Wieruszów, Wypożyczalnia Łask**

20. **Edukacja - relacja - zabawa : wieloaspektowość internetu w wymiarze bezpieczeństwa dzieci i młodzieży : obszary: internet - konteksty społeczne i prawne, internet - wybrane aspekty ochrony dzieci i młodzieży** / redakcja naukowa Agnieszka Wrońska, Rafał Lew-Starowicz,

Anna Rywczyńska. - [Dodruk do wydania 2019]. - Warszawa : Wydawnictwo FRSE, 2020.

(Seria Naukowa ; t. 6)

Sygnatura: 124658, 23847, 23848, 24501 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz, Wypożyczalnia Pajęczno, Wypożyczalnia Wieruszów**

21. **Internet i gry internetowe : osobisty rozwój czy ryzyko patologii zachowania?** / Paweł Izdebski. - Warszawa : PWN, copyright 2019.

Sygnatura: 124288, 34228 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz, Wypożyczalnia Łask**

22. **Jak zachować się w internecie : netykieta i cyberbezpieczeństwo dla najmłodszych** / [tekst Alicja Żarowska-Mazur]. - Bielsko-Biała : Wydawnictwo Dragon, copyright 2019.

(Dragon Edukacja)

Sygnatura: 124947 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

23. **Kreatywność językowa w przekazach internetowych** / pod redakcją Katarzyny Burskiej i Bartłomieja Cieśli. - Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019.

Sygnatura: 124073 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

24. **Królestwo kłamstw : podróż w głąb świata cyberprzestępców** / Kate Fazzini ; przełożyła Dorota Malina. - Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2020.

Sygnatura: 124950 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

25. **Kultura zachowań językowych w internecie** / Alina Naruszewicz-Duchlińska. - Warszawa : PWN ; 2019.

Sygnatura: 124291 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

26. **Nowe cyfrowe dzieciństwo : jak wychowywać dzieci, by radziły sobie w usieciowionym świecie** / Jordan Shapiro ; przełożyła Ewa Pater-Podgórna. - Warszawa : Wydawnictwo Mania - Grupa Wydawnicza Relacja, copyright 2020.

Sygnatura: 46762 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Zduńska Wola**

27. **Ochrona cyberprzestrzeni Unii Europejskiej : polityka, strategia, prawo** / Izabela Oleksiewicz. - Warszawa : PWN, 2021.

Sygnatura: 125265 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

28. **Podstawy bezpieczeństwa informacji : praktyczne wprowadzenie** / Jason Andress ; przekład: Grzegorz Kowalczyk. - Gliwice : Helion, copyright 2022.

Sygnatura: 47388 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Zduńska Wola**

29. **Sieciaki : misja: bezpieczny internet** / tekst Łukasz Wojtasik ; ilustracje Maciej Łazowski. - Warszawa : Muchomor : Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, copyright 2020.

Sygnatura: 124964 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

30. **Szkoła XXI wieku : problemy i wyzwania** / Aleksander Piecuch. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2019.

Sygnatura: 124320 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

31. **Świadomość sytuacyjna a bezpieczeństwo i informacyjna ciągłość działania w organizacjach rozproszonych** / Piotr Zaskórski, Wojciech Zaskórski, Jacek Woźniak. - Warszawa : CeDeWu, 2021.

Sygnatura: 125025 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Sieradz**

32. **Współczesny świat dziecka : media i konsumpcja** / pod redakcją Małgorzaty Boguni-Borowskiej. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, copyright 2019.

Sygnatura: 46788, 124439, 124978 **Lokalizacja: Wypożyczalnia Zduńska Wola, Wypożyczalnia Sieradz**

ARTYKUŁY W CZASOPISMACH

1. [NOWE uzależnienia młodego pokolenia - recenzja] / Robert Modrzyński. - 2023. - Recenzja umieszczona na wewnętrznych stronach okładki. W: Remedium. 2023, nr 2, okładka s. II-III.

Zawiera recenzję książki: Nowe uzależnienia młodego pokolenia : od przyjemności do przymusu / Robert Modrzyński. - Warszawa, 2021.

2. BEZPIECZEŃSTWO dzieci w sieci / Sylwia Polcyn-Matuszewska. - 2023. - Artykuł był już opublikowany W: Remedium, 2015, nr 4, s. 10-11. W: Remedium. 2023, nr 2, s. 6-8.

3. BLOG jako narzędzie edukacyjne / Aleksandra Olbryś. - 2020. - Artykuł z czasopisma "Biblioteka w Szkole". W: Biblioteka w Szkole. 2020, nr 2, dodatek: Biblioteka: Centrum Informacji, nr 1, s. 12-14.

4. CHMURA, czyli właściwie co? / Jakub Chabik. - 2020. W: Wiedza i Życie. 2020, nr 1, s. 34-39.

5. CHWILO (prze)trwaj! : jak doświadczać i być tu i teraz? / Elżbieta Dudzińska. - 2023. W: Charaktery. 2023, nr 7-8, s. 20-25.

5. CO MŁODZIEŻ robi w sieci - co wiemy, a czego się nie domyślamy. Cz. I / Agnieszka Wrońska, Rafał Lange. - 2019. - Bibliografia na stronie 10. W: Remedium. 2019, nr 9, s. 8-10.

6. CO MŁODZIEŻ robi w sieci - co wiemy, a czego się nie domyślamy. Cz. II / Agnieszka Wrońska, Rafał Lange. - 2019. W: Remedium. 2019, nr 10, s. 24-25.

7. CO NIE jest na pokaz? : zjawisko sextingu wśród nastolatków / Katarzyna Kulesza. - 2022. W: Niebieska Linia. 2022, nr 5, s. 23-26.

Na podstawie raportu z badań ilościowych wśród młodzieży na zlecenie Zespołu Dyżurnet.pl

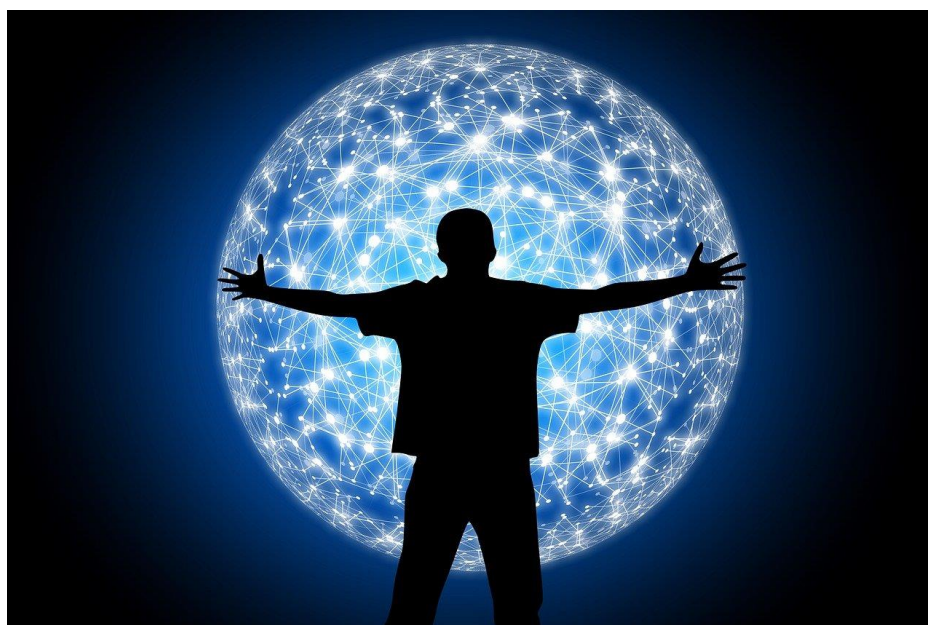
8. COMICA, czyli E-komiks w edukacji / Aneta Czyżyk. - 2020. - Artykuł z czasopisma "Biblioteka w Szkole". - Bibliografia na stronie 17. W: Biblioteka w Szkole. 2020, [nr] 2, dodatek: Biblioteka: Centrum Informacji, nr 1, s. 15-17.

9. CREATIVE Commons - dzielimy się legalnie / Agnieszka Kajdaniak. - 2021. - Artykuł z czasopisma "Biblioteka w Szkole". - Bibliografia na stronie 13. W: Biblioteka w Szkole. 2021, nr 1, s. 12-13.

10. CYBERWYPALENIE : syreni śpiew wśród cyfrowych pokus / Sylwia Galanciak, Marek Siwicki. - 2018. - Bibliografia, netografia na stronach 9-10. - Streszczenie w języku angielskim. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2018, nr 2, s. 3-19.
11. DOSTĘPNOŚĆ cyfrowa stron internetowych podmiotów publicznych dla osób z niepełnościami / Małgorzata Szeroczyńska - 2021. - Wykaz aktów prawnych na stronie 236. - Streszczenie w języku angielskim. W: Szkoła Specjalna. 2021, nr 3, s. 223-236.
12. DZIEŃ Bezpiecznego Internetu : zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w świetlicy / Kinga Kaczyńska. - 2021. W: Świetlica w Szkole. 2021, nr 3, s. 18-19.
13. ESCAPE room - bądź bliżej uczniów / Paulina Robak. - 2020. - Artykuł z czasopisma "Biblioteka w Szkole". W: Biblioteka w Szkole. 2020, nr 2, dodatek: Biblioteka Centrum Informacji, nr 1, s. 25-27.
14. FILMY z youtube i cda / Dariusz Skrzyński. - 2018. W: Biblioteka w Szkole. 2018, nr 1, s. 7.
15. GDY nauka spotyka się z zabawą / Anna Szelaq. - 2020. - Artykuł z czasopisma "Biblioteka w Szkole". W: Biblioteka w Szkole. 2020, nr 2, dodatek: Biblioteka: Centrum Informacji, nr 1, s. 7-8.
16. HIGIENA cyfrowa w zasięgu ręki : Scenariusz / Katarzyna Bocheńska-Włostowska. - 2023. W: Remedium. 2023, nr 6, s. 5-7.
17. HIGIENA cyfrowa/ Katarzyna Bocheńska-Włostowska. - 2023. - Bibliografia na stronie 4. W: Remedium. 2023, nr 6, s. 2-4.
18. IGEN - pokolenie Internetu / Sylwia Pawłowska. - 2019. - Bibliografia na stronie 24. W: Remedium. 2019, nr 12, s. 22-24.
19. INTERNET jako środowisko wsparcia młodzieży w sytuacjach żałoby / Edyta Sielicka. - 2018. - Bibliografia na stronach 173-174. - Streszczenie w języku polskim. W: Pedagogika Społeczna. 2018, nr 1, s. 153-174.
20. KONTROLA służbowego komputera / Joanna Swadźba. - 2020. W: Biblioteka w Szkole. 2020, nr 2, s. 16-19.
21. KRYPTOWALUTY : krypto uzależnienie od hazardu? / Sylwia Pawłowska. - 2022. - Bibliografia na stronie 11. W: Remedium. 2022, nr 1, s. 9-11.
22. LEKCJE odpowiedzialności za słowo / Jacek Prądziński. - 2018. W: Poradnik Bibliotekarza. 2018, nr 6, s. 27-28. Dzień Bezpiecznego Internetu w BM w Bytowie.
23. MŁODSZE dziecko w sieci - czy (czyj?) to problem :perspektywa pedagogiczna / Izabela Mikołajewska, Agata Mikołajewska. - 2019. - Bibliografia na stronie 55. W: Meritum. 2019, nr 3, s. 53-55.
24. PATOTREŚCI w Internecie - wyniki i wnioski z badań / Sylwia Pawłowska. - 2019. - Bibliografia na stronie 27. W: Remedium. 2019, nr 9, s. 25-27.
25. PLIKI zawsze "pod ręką" / Anna Szelaq. - 2018. W: Biblioteka Centrum Informacji. 2018, nr 1, s. 16-17.

26. POKOLENIE ze spuszczoną głową / Magdalena Nowicka-Franczak. - 2020. W: Wiedza i Życie. 2020, nr 7, s. 66-69.
27. POLSKA Młodzież A.D. 2018 / Artur Malczewski. - 2019. - Artykuł z czasopisma "Świat Problemów". W: Świat Problemów. 2019, nr 6, s. 13-16.
28. PRZEDSTAWIENIE "Cyfrouroczystość" : scenariusz przedstawienia dla przedszkolaków (do zagrania przez dwoje nauczycieli) razem z zabawami muzyczno-ruchowymi dla dzieci / Agnieszka Chudzik. - 2023. W: Wychowanie w Przedszkolu. 2023, nr 1, s. 55-58.
29. RODZINNY album w sieci : zagrożenia związane z "sharentingiem", czyli publikacją wizerunku dzieci w Internecie / Sylwia Pawłowska. - 2022. - Bibliografia na stronie 51. W: Remedium. 2022, nr 7-8, s. 52-54.
30. SIEĆ na pięć gwiazdek / Jakub Chabik. - 2019. W: Wiedza i Życie. 2019, nr 7, s. 52-57.
31. STOP hejtowi / Agnieszka Łaszczych. - 2019. W: Biblioteka w Szkole. 2019, nr 1, s. 36-39.
32. STRATEGIE radzenia sobie z problemami a uzależnienia behawioralne / Sylwia Pawłowska. - 2021. - Bibliografia na stronie 16. W: Remedium. 2021, nr 3, s. 14-16.
33. SZTUCZNA inteligencja : nowe wyzwanie edukacyjne / Sergo Kuruliszwili - 2021. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2021, nr 10, s. 28-40.
34. TINDER : skuteczna cyfrowa "swatka" czy gra komputerowa? / Sylwia Pawłowska. - 2019. - Bibliografia na stronie 24. W: Remedium. 2019, nr 11, s. 22-24.
35. TRANSFER umysłów / Kamil Nadolski. - 2020. W: Wiedza i Życie. 2020, nr 12, s. 62-67.
36. W CYFROWYM świecie (dez)informacji : od manipulacji do wiedzy i mądrości / Katarzyna Borawska-Kalbarczyk. - 2020. - Bibliografia, netografia na stronach 17-19. - Streszczenie w języku angielskim. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2020, nr 7, s. 3-19.
37. WIRTUALNE zniewolenie w świecie gier sieciowych / Karol Kowalczyk. - 2020. - Bibliografia na stronie 28. - Streszczenie w języku angielskim. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2020, nr 7, s. 20-28.
38. WSPARCIE społeczne i samopomoc. Cz. 2 / Beata Hoffmann. - 2021. - Bibliografia na stronie 15. W: Remedium. 2021, nr 7/8, s. 14-15.
39. WYCHOWANIE do kultury komunikowania się za pomocą nowych mediów : ogólne wprowadzenie / Adam Solak, Jerzy Smoleń . - 2019. - Bibliografia, netografia na stronie 18. - Streszczenie w języku angielskim. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2019, nr 4, s. 11-19.
40. WYSTARCZY jedno kliknięcie : wykorzystywanie seksualne dzieci za pomocą technologii cyfrowych / Joanna Płonka - 2021. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. 2021, nr 10, s. 41-52.
41. ZASOBY kultury w cyfrowym świecie Europejczyków / Elżbieta Pryłowska-Nowak. - 2018. W: Biblioteka Centrum Informacji. 2018, nr 3, s. 3-6.

42. ZDALNE zapisy do bibliotek / rozmowę z bibliotekarzami przeprowadziła Monika Gołębiowska. - 2020. W: Poradnik Bibliotekarza. 2020, nr 6, s. 17-18.
43. ŻYCIE w sieci. W internetowym matrixie? / Tomasz Garstka. - 2011. W: Emocje. - 2011, nr 1, s. 4-7.
44. CYBERBAITING jako jedno z zagrożeń teleinformatycznych w pracy nauczyciela / Piotr Deputowski. - 2019. - Bibliografia na stronie 52. W: Meritum. 2019, nr 3, s. 47-52.
45. CYFROWY survival / Kamil Nadolski. - 2018. W: Wiedza i Życie. 2018, nr 3, s. 20-25.
46. DLACZEGO fake-news jest niebezpieczny? / Wojciech Jasiński. - 2021. - Bibliografia na stronie 26. W: Remedium. 2021, nr 5, s. 24-26.
47. MŁODZIEŻ 3.0 w świecie internetu / Karol Baranowski, Katarzyna Mojska. - 2019. W: Biblioteka Centrum Informacji. 2019, nr 1, s. 10-11.
48. RODZICU, zacznij działać proaktywnie / z Arturem Markiewiczem - trenerem bezpieczeństwa, autorem bloga o bezpieczeństwie www.cyberkurs.online - rozmawiał Tadeusz Pulcyn. - 2021. W: Remedium. 2021, nr 12, s. 16-17.
49. WZORZEC osobowościowy dorosłych w kształtowaniu postaw warunkujących twórcze i odpowiedzialne funkcjonowanie dzieci i młodzieży w społeczeństwie informacyjnym / Grażyna Gregorczyk. - 2018. - Bibliografia na stronie 68. W: Meritum. 2018, nr 1, s. 59-69.
50. ZOSTAŃ Online / Łukasz Wojtasik ; rozmowę przeprowadziła Monika Pilch. - 2020. W: Remedium. 2020, nr 5, s. 6-8.

Il. Pixabay

Drodzy Czytelnicy,

cytat na zakończenie numeru - inspirujący do działań na rzecz bezpieczeństwa w Internecie:

"W cyberprzestrzeni jesteśmy bezpieczni na tyle, na ile jesteśmy świadomi".

Mateusz Mrozek — dyrektor Pionu Ochrony Informacyjnej Cyberprzestrzeni NASK, <https://www.facebook.com/WeryfikacjaNASK/>

Zapraszamy do współpracy, prosimy o przesyłanie materiałów do publikacji na adres: wchlebowska@cresieradz.edu.pl, ojaworska@cresieradz.edu.pl

Wydawca

CRE Wł w Sieradzu
ul. 3 Maja 7
98-200 Sieradz
Tel. 43 822 36 91, 43 822 52 15

Zespół redakcyjny

Wiesława Chlebowska – koordynator zespołu
dr Violetta Florkiewicz
Anna Guć
Olga Jaworska
Ewa Masierowska
Ewa Ruskowska
Anna Zalewska

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

CRE Wł w Sieradzu

Czasopismo można pobrać ze strony www.cresieradz.edu.pl w formacie PDF

Licencja: CC BY- NC- ND 3.0 PL <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>